

Lungen falt sammen

Spørsmål: For noen år siden ble min sønn operert etter at den ene lungen hans hadde kollapset tre ganger. Årsaken var visstnok at han er så høy. Den siste tiden har han kjent stikninger i brystet igjen. Kan de skyldes et tilbakefall? Han bare feier det vekk når jeg ber han oppsøke lege.

Svar: Innsiden av brystkassen og lungenes overflate er dekket av en tynn hinne. Litt væske klistrer hinnene sammen omtrent som to glassplater med noen dråper vann i mellom. Lungehinnene kan derved gli lett langs med hverandre når man puster ut og inn. Men kommer det luft i inn i spalten mellom dem glipper taket. Lungen er elastisk og trekker seg derfor sammen. Og den blir ikke lenger utvidet fullstendig når man puster inn. Den medisinske betegnelsen er pneumothorax ("luft i brystkassen").

Luften kan komme inn i lungespalten fordi en luftblære på overflaten av lungen brister som følge av en sykdom som for eksempel kols eller astma, eller luften slipper til på grunn av en skade. Iblant kan lungeblærer sprekke hos helt friske personer. Høye menn er ekstra utsatt fordi lungeblærene deres øverst i lungene er utsatt for et større drag enn hos mer kortvokste personer. Typiske symptomer er plutselige innsettende smerter i brystet på den ene siden. Smertene tiltar gjerne når man puster dypt inn, og det kan føles tyngre enn vanlig å puste.

Hvis sammenfallet av lungen er lite, er det ikke nødvendig med behandling utover sengeleie, smertedempende midler og røntgenkontroll til tilstanden har bedret seg. Lungen vil gradvis utvide seg og få tilbake vanlig størrelse i løpet av noen uker. Klapper større deler av lungen sammen er tilstanden mer alvorlig, og man må få suget ut luften mellom lungehinnene. Da vil

lungen feste seg igjen til innsiden av brystkassen.

Når pneumothorax ikke skyldes en akutt sykdom eller skade som man kan behandle kolliderer lungen på samme side igjen etterhvert hos en av tre personer. Kirurgisk behandling kan minske sannsynligheten for at dette skjer. Færre enn en av hundre personer som blir operert får tilbakefall i den opererte lungen.

Stikninger i brystet kan ha mange og heldigvis ofte ufarlige årsaker som for eksempel muskelspenninger i brystveggen. Dessverre kan jeg ikke helt utelukke at forklaringen hos din sønn er et nytt lungekollaps. Har han smerter på samme side av brystkassen som sist? Minner smertene om de han hadde da lungen kollapset? Blir smertene sterkere når han puster dypt inn? Er han ellers frisk og i god fysisk form? For å være på den sikre siden synes jeg at han bør bli undersøkt av lege slik at han kan få et klart svar på hva smertene skyldes.

Det er verdt å merke seg at sigarettøyking øker risikoen for lungekollaps hele 22 ganger for menn. Utover å stumpe røyken, unngå områder med tynn luft og la være å sportsdykke er det ikke mye man kan gjøre selv for å forebygge denne tilstanden.